

Bruksela, dnia 16.3.2023 r.
COM(2023) 162 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

30-lecie jednolitego rynku

1. WPROWADZENIE

W tym roku przypada 30. rocznica powstania jednolitego rynku. Jest on jednym z największych osiągnięć Unii Europejskiej. Od czasu jego powstania w 1993 r. obywatele i przedsiębiorstwa czerpali korzyści ze swobodnego przepływu osób, usług, towarów i kapitału w stopniu przekraczającym nawet najbardziej wizjonerskie oczekiwania sprzed trzech dekad.

Jednolity rynek, początkowo przewidziany jako obszar wolnego handlu bez barier taryfowych lub pozataryfowych między jego członkami, stał się czymś więcej. Z powodzeniem stał się największym na świecie zintegrowanym obszarem jednolitego rynku¹, pozostając jednocześnie jednym z najbardziej zorientowanych na zewnątrz. Jednolity rynek to jednak coś więcej niż ramy prawne czy wręcz rynek: jest to przestrzeń wolności, postępu, możliwości, wzrostu, wspólnego dobrobytu i odporności oraz sposób oddziaływania geopolitycznego.

Oprócz spojrzenia wstecz na wiele osiągnięć, które w codziennym życiu zaczęliśmy uważać za oczywistość, należy uznać, że jednolity rynek jest cennym żywym atutem, który musimy stale chronić i ulepszać.

Jednolity rynek musi nadal dostosowywać się do nowych wyzwań², co uznał między innymi Parlament Europejski w rezolucji w sprawie trzydziestolecia jednolitego rynku³. Konieczne są wspólne wysiłki, aby nadal go utrzymywać, pogłębiać, wykorzystywać w pełni jego potencjał, zachować równe warunki działania zarówno w wymiarze wewnętrznym, jak i globalnym, oraz zapewnić, by stanowił on podstawę dobrobytu UE dzięki długoterminowej konkurencyjności i wydajności, zgodnie z postulatami Rady Europejskiej⁴. Jednolity rynek jest wspólną przestrzenią, która dzięki przewidywalnym i prostym ramom regulacyjnym przyciąga inwestycje w UE i spoza niej.

Konieczne są wspólne wysiłki, aby egzekwować obowiązujące przepisy, usuwać bariery i badać obszary dalszej integracji jednolitego rynku. Potencjalne korzyści są bardzo znaczące: szacuje się, że usunięcie na szczeblu państw członkowskich barier dla jednolitego rynku samych tylko wyrobów i usług mogłoby do końca 2029 r. przynieść gospodarce 713 mld EUR⁵.

¹ Według parytetu siły nabywczej, światowa prognoza gospodarcza MFW.

² W tym demograficznych.

³ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 18 stycznia 2023 r. w sprawie trzydziestolecia jednolitego rynku – radość z osiągnięć i spojrzenie w przyszłość, P9_TA(2023)0007.

⁴ Konkluzje Rady Europejskiej, 9 lutego 2023 r.

⁵ „Mapping the Cost of Non-Europe 2019-24” [„Zarys kosztów braku działań na poziomie europejskim”], badanie Biura Analiz Parlamentu Europejskiego, 2019.

2. JEDNOLITY RYNEK W CENTRUM PROJEKTU EUROPEJSKIEGO OD 30 LAT

2.1. Poprawa jakości życia obywateli i funkcjonowania przedsiębiorstw, towarzysząca transformacji ekologicznej i cyfrowej

Swobodny przepływ osób, towarów, usług i kapitału daje Europejczykom dostęp do jak możliwie najszerszego wyboru produktów, usług, doświadczeń, pomysłów, kultur i języków. Na co dzień przynosi to korzyści ponad 440 mln osób na całym kontynencie. Jednolity rynek jest przede wszystkim środkiem poprawy dobrostanu ludzi.

Zniesienie dodatkowych opłat **roamingowych** pozwala nam pozostawać w kontakcie z rodziną i przyjaciółmi podczas podróży po Europie. **Produkty konsumpcyjne i żywność** będące w obiegu na jednolitym rynku, niezależnie od tego, czy zostały zakupione w internecie, czy poza nim, stały się bezpieczniejsze, a produkty niebezpieczne są wycofywane z rynku. **Uniwersalna ładowarka** do urządzeń elektronicznych zmniejszy ilość e-odpadów, a także ograniczy niedogodności dla konsumentów i przyniesie im oszczędności w wysokości 250 mln EUR rocznie. Dzięki jednolitemu europejskiemu obszarowi transportu można podróżować i transportować towary po przystępnych cenach na terenie UE. **Silne prawa pasażerów** oznaczają, że otrzymujemy rekompensatę, gdy nasze plany podróży zostają zakłócone. Przedsiębiorstwa i obywatele mogą dokonywać płatności transgranicznych równie łatwo jak krajowych. Konsumenci ubiegający się o **kredyt** mogą liczyć na lepszą ochronę.

Jednolity rynek ułatwia również życie, studiowanie, pracę i przejście na emeryturę w innym państwie członkowskim. Program **Erasmus** umożliwił prawie 13 mln osób młodych studia i pracę za granicą. Jednolity rynek poszerzył horyzonty i możliwości europejskich specjalistów, których **kwalfikacje zawodowe** są łatwiej uznawane. Dzięki koordynacji przepisów dotyczących **zabezpieczenia społecznego** miliony Europejczyków mogą nadal korzystać ze swoich uprawnień emerytalnych i zdrowotnych, gdy mieszkają za granicą, a przepisy dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy zapewniają uczciwą konkurencję i wysokie standardy dla wszystkich, niezależnie od tego, gdzie pracują⁶.

Jednolity rynek jest potężnym motorem przyspieszającym **transformację ekologiczną** zgodnie z Europejskim Zielonym Ładem. Normy dotyczące produktów ustalone jednolicie na szczeblu UE zapewniają zgodność z wymogami w zakresie ochrony środowiska i bezpieczeństwa, a także przestrzeganie wymogów efektywności energetycznej. Podejście

⁶ Tę całościową rolę jednolitego rynku potwierdzono w rezolucji PE (zob. pkt 9).

rynkowe w ramach unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (ETS) prowadzi do obniżenia emisji w sposób racjonalny pod względem kosztów, podczas gdy dochody z tego systemu mogą wspierać przejście na czystsza produkcję i pobudzać innowacje.

Zintegrowany **unijny rynek energii** jest najbardziej opłacalnym sposobem zapewnienia obywatelom UE zrównoważonych, bezpiecznych i przystępnych cenowo dostaw energii. W ciągu ostatniej dekady znaczne wysiłki podjęte w celu dalszego zintegrowania rynków energii elektrycznej w Europie przyniosły konsumentom znaczne korzyści, szacowane na około 34 mld EUR rocznie, dzięki umożliwieniu handlu transgranicznego między państwami członkowskimi i poprawie bezpieczeństwa dostaw energii na większym obszarze geograficznym⁷. W kontekście częstych zakłóceń w dostawach jednolity rynek pomógł zapewnić przepływ energii, w szczególności gazu, do miejsc, w których jest ona najbardziej potrzebna. Współpraca regionalna i solidarność miały zasadnicze znaczenie dla zagwarantowania odporności systemu energetycznego UE. Rozporządzenie TEN-E w znacznym stopniu przyczyniło się do tego wysokiego poziomu bezpieczeństwa dostaw, ponieważ zapewniło połączenie systemów energetycznych państw członkowskich za pośrednictwem projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania. Jednocześnie niedawny kryzys energetyczny uwypuklił szereg niedociągnięć, na które UE musiała zareagować.

W nadchodzących latach jednolity rynek musi ewoluować, aby spełnić oczekiwania obywateli dotyczące **transformacji cyfrowej** ukierunkowanej na człowieka oraz rynków, które sprawiają, że zrównoważone wybory są przystępne i atrakcyjne. **Akt o usługach cyfrowych** zapewni, aby przedsiębiorstwa internetowe mogły prowadzić działalność w całej Europie na podstawie jednolitego zbioru bezpośrednio stosowanych przepisów oraz aby obywatele mogli bezpiecznie korzystać z platform internetowych i usług handlu elektronicznego bez względu na miejsce pobytu w UE, a także by byli przy tym chronieni przed nielegalnymi treściami, dezinformacją i cyberprzemocą. **Akt o rynkach cyfrowych** zapewni uczciwe i kontestowalne rynki w sektorze cyfrowym, tak aby platformy nie mogły nadużywać swojej pozycji strażników dostępu na jednolitym rynku. Zharmonizowane przepisy w takich dziedzinach, jak media audiowizualne i prawa autorskie, wspierają różnorodność kulturową i pluralizm mediów w kontekście cyfrowym. Dzięki przyjętemu już aktowi w sprawie zarządzania danymi oraz aktowi w sprawie danych, nad którym prowadzone są zaawansowane negocjacje, UE buduje prawdziwy **jednolity rynek danych**, który stwarza możliwości dla wszystkich podmiotów gospodarczych i sprawia, że Europa jest światowym liderem w gospodarce sprawnie wykorzystującej dane. Powstaje również jednolity rynek **cyberbezpieczeństwa**, w tym wymogi w zakresie cyberbezpieczeństwa dla wszelkich produktów, oprogramowania lub sprzętu, które można połączyć z internetem.

UE opracowała narzędzia cyfrowe, aby usprawnić funkcjonowanie jednolitego rynku. Podczas pandemii Komisja szybko opracowała **cyfrowe zaświadczenie COVID**, aby ułatwić swobodę przemieszczania się, umożliwiając obywatelom i mieszkańcom UE łatwe przedstawianie cyfrowego dowodu, że zostali zaszczepieni przeciwko COVID-19, otrzymali negatywny wynik testu lub wyzdrowieli.

⁷ Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki: <https://www.acer.europa.eu/events-and-engagement/news/press-release-acer-publishes-its-final-assessment-eu-wholesale>.

Narzędzia cyfrowe **zmniejszają obciążenia administracyjne i zapewniają przejrzystość** dla obywateli i przedsiębiorstw. Kiedy obywatele i przedsiębiorstwa chcą dowiedzieć się więcej o swoich prawach i możliwościach, mogą skorzystać z portalu **Your Europe** – punktu kompleksowej obsługi w zakresie informacji. Osoby szukające porad w przypadku napotkania problemów związanych z jednolitym rynkiem mogą korzystać z serwisu **Twoja Europa – Porady** i systemu **SOLVIT**. Pomaga on przedsiębiorstwom lub osobom fizycznym, których dotyczy naruszenie prawa UE, w rozstrzygnięciu sporów i pozasądowym dochodzeniu roszczeń, co umożliwia im przezwyciężenie barier. Aby poprawić otoczenie biznesowe, SOLVIT ukierunkowany jest na pomaganie małym i średnim przedsiębiorstwom (MŚP) w jak najlepszym wykorzystywaniu możliwości jednolitego rynku. **System wymiany informacji na rynku wewnętrznym (IMI)**⁸, który łączy tysiące organów administracji publicznej, ułatwia transgraniczną wymianę administracyjną między nimi i rozwiązuje problemy. Przez lata stale go rozwijano, a obecnie obejmuje 19 obszarów polityki⁹. Łącznie tworzy to prawdziwe zaplecze jednolitego rynku, z korzyścią zarówno dla przedsiębiorstw, jak i administracji.

System techniczny oparty na zasadzie jednorazowości posłuży zapewnieniu, aby w przypadku gdy przedsiębiorstwo lub obywatel raz przedłoży dokument administracji publicznej, dokument ten można będzie bezpiecznie przekazać innym organom administracji publicznej, tak aby przedsiębiorstwo lub osoba fizyczna mogły dopełnić innych procedur bez konieczności ponownego przedłożenia tego dokumentu. Wszystkie te narzędzia są dostępne za pośrednictwem unijnego **jednolitego portalu cyfrowego**. Ponadto **europejski portfel tożsamości cyfrowej**¹⁰ zapewni obywatelom i przedsiębiorstwom znormalizowane dokumenty, które będą mogli bezpiecznie wykorzystywać do celów potwierdzania tożsamości i kluczowych informacji w całej UE, na przykład dyplomy potwierdzające kwalifikacje zawodowe lub dokumenty związane z opieką zdrowotną i zabezpieczeniem społecznym. Ponadto w ramach realizacji ambicji unijnej cyfrowej dekady¹¹ UE dąży do zapewnienia do 2030 r. wszystkich kluczowych usług publicznych w internecie.

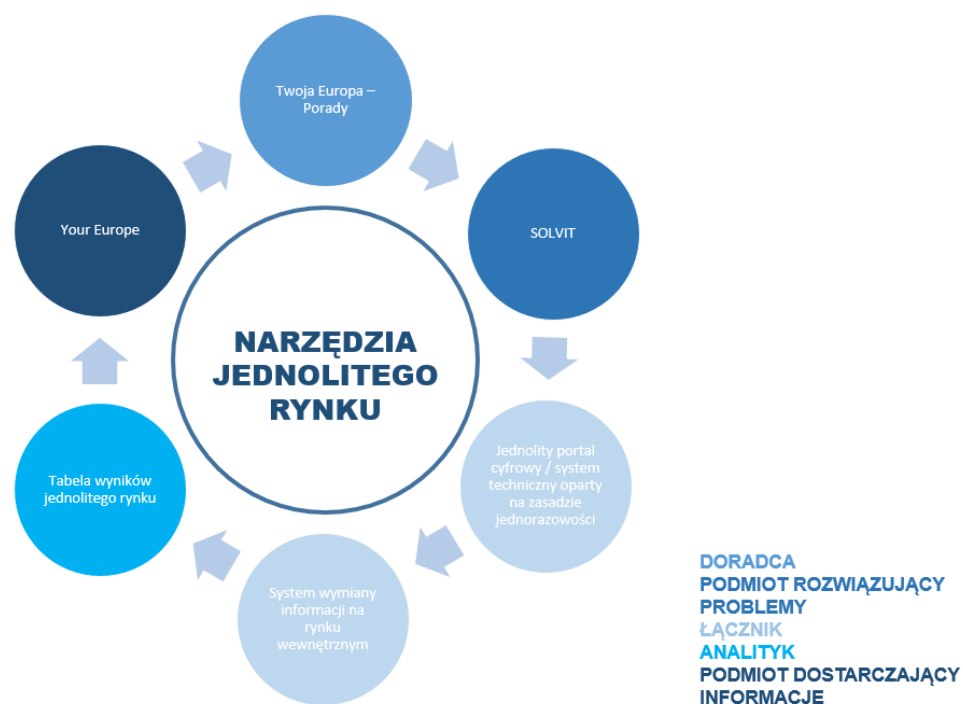
Wykres 1: Narzędzia jednolitego rynku

⁸ System wymiany informacji na rynku wewnętrznym https://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/index_pl.htm.

⁹ [Tabela wyników rynku wewnętrznego 2022](#), ogólne wyniki IMI.

¹⁰ Więcej informacji – zob. [Europejska tożsamość cyfrowa \(europa.eu\)](#).

¹¹ Więcej informacji – zob. [decyzja ustanawiająca program polityki „Droga ku cyfrowej dekadzie” do 2030 r.](#)

Źródło: Komisja Europejska

2.2. Pobudzanie gospodarki

Jako największy na świecie zintegrowany rynek jednolity rynek przekroczył wszelkie oczekiwania pod względem makroekonomicznym. Odpowiada on za 18 % światowego PKB¹² i umożliwia przedsiębiorstwom oferowanie wyrobów i usług ponad 440 mln obywateli UE na całym kontynencie. Rynek ten obejmuje 23 mln przedsiębiorstw¹³, które zatrudniają prawie 128 mln osób¹⁴. Jednolity rynek przyniósł **znaczne korzyści gospodarcze**, zapewniając UE PKB, który w perspektywie długoterminowej jest nawet o 9 % wyższy niż w scenariuszu braku tego rynku¹⁵. Integracja ta była i nadal jest **podstawowym**

¹² PKB w cenach bieżących.

¹³ Z wyłączeniem sektora finansowego.

¹⁴ Celebrating 30 years of EU Single Market 1993-2023 [Obchody 30-lecia jednolitego rynku UE – 1993–2023], Eurostat: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/edn-20221206-1>.

Liczba ta obejmuje „pozafinansowy sektor gospodarki” (NACE Rev. 2 sekcje B–N i dział 95 z wyjątkiem sekcji K), który obejmuje: przemysł, budownictwo, handel dystrybucyjny, usługi niefinansowe.

¹⁵ Dokument otwierający debatę 094: [Quantifying the Economic Effects of the Single Market in a Structural Macromodel \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/edn-20221206-1), [Ujęcie ilościowe skutków gospodarczych jednolitego rynku w strukturalnym modelu makroekonomicznym], Jan in't Veld, 2019.

źródłem wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy¹⁶. Podczas gdy całkowite zatrudnienie w UE wzrosło o 5,5 % w latach 2000–2014, liczba miejsc pracy zależnych od usług transgranicznych¹⁷ wzrosła w tym samym okresie prawie dwukrotnie (z 5,6 do 10,9 mln)¹⁸. W ciągu ostatnich 30 lat poziom handlu wyrobami i usługami między państwami członkowskimi w porównaniu z wielkością gospodarki UE wzrósł około dwukrotnie. Naukowcy sugerują, że integracja gospodarcza w Europie jest bardziej zaawansowana z punktu widzenia regulacji prawnych niż na przykład w Stanach Zjednoczonych¹⁹.

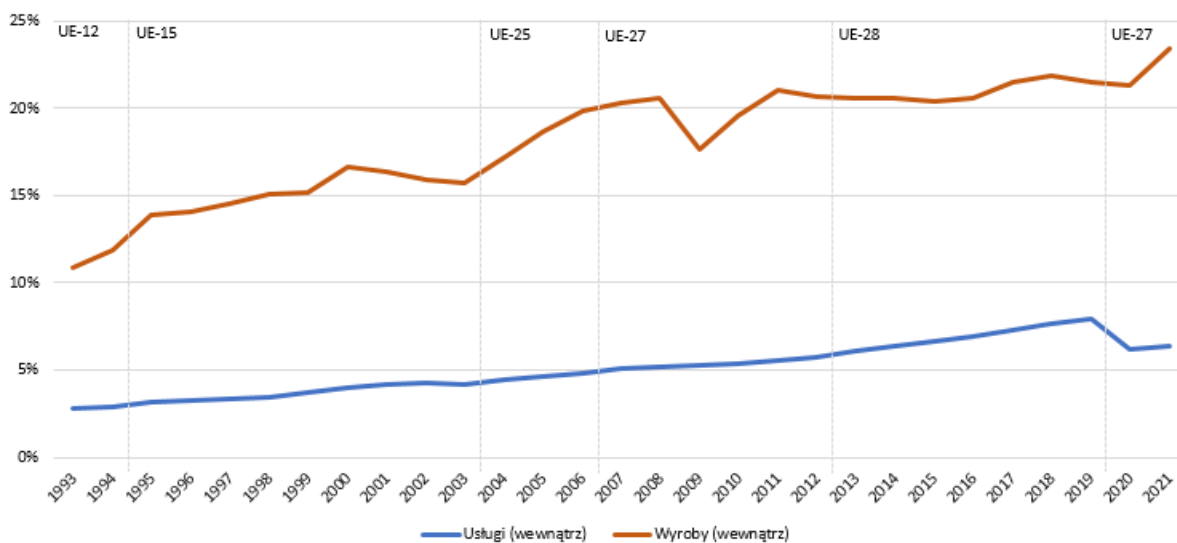
Wykres 2: Handel wyrobami i usługami w ramach jednolitego rynku (lata 1993–2021)

¹⁶ Źródło: duńskie Ministerstwo Przemysłu, Handlu i Spraw Finansowych: [The Single Market accounts for 56 million jobs across the EU](#) [Jednolity rynek zapewnia 56 mln miejsc pracy w całej UE].

¹⁷ Pracownicy przedsiębiorstw, które eksportują usługi lub dostarczają sektorowi wywozu dobra i usługi pośrednie.

¹⁸ Źródło: „Cross border services in the internal market: an important contribution to economic and social cohesion” [„Usługi transgraniczne na rynku wewnętrznym: istotny wkład w spójność gospodarczą i społeczną”], badanie, Manuel Fritsch i dr Roman Bertenrath (2019); <https://www.eesc.europa.eu/pl/our-work/publications-other-work/publications/cross-border-services-internal-market-important-contribution-economic-and-social-cohesion>.

¹⁹ Źródło: Parson, C. i Smith, A. (2022) “The 'completeness' of the EU Single Market in comparison to the United States” [„»Kompletność« jednolitego rynku UE w porównaniu ze Stanami Zjednoczonymi”], Single Market Economy Papers, WP7, Urząd Publikacji Komisji Europejskiej. Zob. również sekcja 2.4 dotycząca sposobu eliminowania barier pozaprawnych w UE za pomocą współpracy administracyjnej i narzędzi cyfrowych.

Źródło: służby Komisji na podstawie danych Eurostatu. Uwaga: wykres przedstawia przepływy handlowe wyrobów i usług wewnątrz UE jako udział w PKB UE. Pionowe linie kropkowane na wykresie oznaczają zmiany w zakresie uwzględnionych danych dotyczących handlu i PKB w świetle liczby państw członkowskich (np. lata 2007–2012 obejmują handel i PKB w UE-27, podczas gdy lata 2013–2019 obejmują handel i PKB w UE-28). Handel mierzony jest średnią importu i eksportu.

Ponadto jednolity rynek jest ważnym narzędziem **integracji finansowej** w Europie i ma zasadnicze znaczenie dla unii gospodarczej i walutowej. Ułatwia to przedsiębiorstwom pozyskiwanie pieniędzy i sprawia, że Europa jest bardziej atrakcyjnym miejscem do inwestowania²⁰. Wewnątrzunijne udziały w bezpośrednich inwestycjach zagranicznych i inwestycjach portfelowych stale rosły w ostatnich dziesięcioleciach, a w drugim kwartale 2021 r. były odpowiednio niemal pięciokrotnie i czterokrotnie wyższe w porównaniu z początkiem 2002 r. W ramach planu działania na rzecz unii rynków kapitałowych realizowanych jest szereg inicjatyw, które mają na celu ukończenie tworzenia jednolitego rynku kapitałowego. Ostatnio, w grudniu 2022 r., w ramach unii rynków kapitałowych Komisja przedstawiła wniosek ukierunkowany na ograniczenie biurokracji dla przedsiębiorstw, w szczególności MŚP, które chcą pozyskać środki na giełdach, oraz wniosek dotyczący usunięcia barier strukturalnych dzięki harmonizacji kluczowych aspektów przepisów dotyczących niewypłacalności przedsiębiorstw innych niż banki. Wiele jeszcze pozostaje jednak do zrobienia w zakresie integracji krajowych rynków kapitałowych. Zintegrowane i godne zaufania systemy płatności wspierają funkcjonowanie jednolitego rynku, a tym samym przyczyniają się do zwiększenia konkurencyjności UE.

Wynikające z jednolitego rynku korzyści społeczne dotyczące zatrudnienia są również znaczące, gdyż nawet 56 mln miejsc pracy w UE zależy od handlu wewnątrzunijnego. W ciągu ostatnich 30 lat liczba mobilnych pracowników w UE stale rosła, również dzięki

²⁰ Źródło: Europejski Bank Centralny (2022), Financial Integration and Structure in the Euro Area [Integracja i struktura finansowa w strefie euro], sprawozdanie techniczne, Europejski Bank Centralny, Frankfurt. Komisja Europejska (2022), European Financial Stability and Integration Review [Europejski przegląd stabilności i integracji finansowej], dokument roboczy służb Komisji, SWD(2022) 93 final, Komisja Europejska, Bruksela.

programom takim jak EURES²¹ oraz polityce mającej na celu poprawę uznawania kwalifikacji i umiejętności. Unijny model społecznej gospodarki rynkowej opiera się na wysokich standardach społecznych propagowanych przez **Europejski filar praw socjalnych**. W jego ramach promuje się równe szanse i dostęp do rynku pracy, sprawiedliwe warunki pracy i ochronę socjalną, inkluzywność i różnorodność (np. w odniesieniu do delegowania pracowników²², równowagi między życiem zawodowym a prywatnym²³, adekwatnych wynagrodzeń minimalnych²⁴ i przejrzystości wynagrodzeń). W zamian te ramy społeczne przyczyniają się do zapewnienia równych warunków działania na jednolitym rynku.

Jednolity rynek umożliwił również dalszy rozwój **gospodarki społecznej** – około 2,8 mln podmiotów gospodarki społecznej w Europie zatrudnia około 13,6 mln osób²⁵. Komisja przyjęła w grudniu 2021 r. plan działania na rzecz gospodarki społecznej²⁶, w którym zaproponowała konkretne działania, które mają zostać zrealizowane do 2030 r. W tym roku przyjęty zostanie pakiet na rzecz gospodarki społecznej, obejmujący inicjatywę ustawodawczą dotyczącą transgranicznej działalności stowarzyszeń na jednolitym rynku.

Jednolity rynek odegrał istotną rolę w umożliwieniu stopniowej pozytywnej **konwergencji gospodarczej** w UE po kolejnych rozszerzeniach. Wynika to z tego, że jednolity rynek stworzył równe warunki działania dla przedsiębiorstw w całej UE, ułatwiając im prowadzenie działalności transgranicznej i konkurowanie na równej stopie. Zachęciło to do zwiększenia transgranicznego handlu i inwestycji, co z kolei przyczyniło się do pobudzenia wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy²⁷. Spójność społeczna i gospodarcza ma zasadnicze znaczenie dla funkcjonowania jednolitego rynku, co uznano 30 lat temu w akcie tworzącym ten rynek. Polityka spójności wspiera harmonijny rozwój europejskich regionów, umożliwiając im wnoszenie wkładu w jednolity rynek i czerpanie korzyści z uczestnictwa w nim. Dzięki zwiększeniu możliwości prowadzenia działalności gospodarczej jednolity rynek umożliwił krajom o niższych dochodach zbliżenie się do krajów o wyższych dochodach i przyczynił się do utworzenia większej liczby miejsc pracy, a tym samym do zmniejszenia bezrobocia. Jednolity rynek **wzmocnił konkurencyjność europejskich**

²¹ EURES jest europejską siecią współpracy służb zatrudnienia mającą na celu ułatwienie swobodnego przepływu pracowników [EURES \(europa.eu\)](https://eures.europa.eu).

²² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/957 z dnia 28 czerwca 2018 r. zmieniająca dyrektywę 96/71/WE dotyczącą delegowania pracowników w ramach świadczenia usług (Tekst mający znaczenie dla EOG).

²³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1158 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie równowagi między życiem zawodowym a prywatnym rodziców i opiekunów oraz uchylająca dyrektywę Rady 2010/18/UE.

²⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2041 z dnia 19 października 2022 r. w sprawie adekwatnych wynagrodzeń minimalnych w Unii Europejskiej.

²⁵ Liczba ta dotyczy UE-28. Zob. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny, Najnowsze zmiany w gospodarce społecznej w Unii Europejskiej, Monzon J. L. i Chaves R., 2017.

²⁶ Komunikat Komisji „Budowanie gospodarki służącej ludziom: plan działania na rzecz gospodarki społecznej”, COM(2021)778.

²⁷ Źródło: Parson, C. i Smith, A. (2022) „The 'completeness' of the EU Single Market in comparison to the United States” [„Kompletność« jednolitego rynku UE w porównaniu ze Stanami Zjednoczonymi”], Single Market Economy Papers, WP7, Urząd Publikacji Komisji Europejskiej. Zob. również sekcja 2.4 dotycząca sposobu eliminowania takich barier pozaprawnych w UE za pomocą współpracy administracyjnej i narzędzi cyfrowych.

przedsiębiorstw²⁸, co zaowocowało lepszymi produktami i niższymi cenami dla konsumentów²⁹. Dzięki niemu również łańcuchy wartości w UE stały się wysoce zintegrowane i wzajemnie powiązane. Na przykład ekosystem mobilności i przemysłu motoryzacyjnego składa się nie tylko z dużych, znanych na całym świecie korporacji, ale przede wszystkim z dostawców części oraz sieci sprzedaży i napraw – obejmuje łącznie 1,8 mln przedsiębiorstw, z czego 99,7 % stanowią MŚP.

Polityka konkurencji odgrywa kluczową rolę w utrzymaniu dobrze funkcjonujących rynków i w korygowaniu istotnych niedoskonałości rynku w Europie. Od czasu utworzenia Unii polityka konkurencji przyczyniała się do umocnienia przemysłu i jego globalnej konkurencyjności oraz zapewniała, aby obywatele UE byli ostatecznymi beneficjentami wysoce konkurencyjnej społecznej gospodarki rynkowej. Oparte na zasadach egzekwowanie prawa konkurencji również zapewnia pewność prawa i przewidywalność wszystkim przedsiębiorstwom usiłującym jak najlepiej wykorzystać europejski jednolity rynek.

2.3. Zwiększanie odporności i wytrzymałości na kryzysy

Niedawna seria kryzysów pokazała, jak ogromne znaczenie ma sprawnie funkcjonujący jednolity rynek. Usługi kluczowe, takie jak zapewnienie energii, wody i opieki zdrowotnej, transport³⁰ i telekomunikacja, mają zasadnicze znaczenie dla zagwarantowania dobrostanu społeczeństwa, jak również dla samego reagowania w sytuacjach nadzwyczajnych. Usługi te muszą być nadal świadczone w trakcie i po wystąpieniu klęski żywiołowej lub sytuacji kryzysowej.

Kiedy państwa członkowskie działają indywidualnie, zamykając swoje granice lub wprowadzając wewnętrzne zakazy wywozu sprzętu medycznego, zboża lub surowców, całe funkcjonowanie jednolitego rynku znajduje się pod presją, co zagraża zarówno przemysłowi, usługom i specjalistom, jak i ostatecznie społeczeństwu. Chociaż pandemia COVID-19 początkowo doprowadziła do niedoborów podstawowych produktów i ogromnych zatorów komunikacyjnych na granicach uniemożliwiających swobodny przepływ pracowników o krytycznym znaczeniu, jednolity rynek przetrwał. W sytuacji gwałtownego wzrostu popytu globalnego na maski i szczepionki jednolity rynek pomógł nam przezwyciężyć brak zróżnicowanych źródeł dostaw i brak zdolności wytwarzania towarów, które stały się niezwykle ważne.

²⁸ W ciągu ostatniej dekady szeroko rozumiane badania naukowe i innowacje przyczyniły się do dwóch trzecich wzrostu wydajności w UE. Program „Horyzont Europa” i poprzedzające go programy pomogły w tworzeniu i lepszym rozpowszechnianiu doskonałej wiedzy i technologii na całym jednolitym rynku. Zob. sprawozdanie na temat osiągnięć UE w dziedzinie nauki, badań i innowacji w 2020 r. Jak wynika z badania Eurobarometr z października 2022 r. dotyczącego polityki konkurencji w kontekście obywateli i MŚP, zdecydowana większość respondentów uważa, że konkurencja zachęca do innowacji oraz umożliwia większy wybór i lepsze ceny. Zob. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_22_6374.

²⁹ Konkretnie szacuje się, że interwencje dotyczące połączeń, karteli i przeciwdziałania praktykom monopolistycznym przyniosły klientom bezpośrednie oszczędności w wysokości 12–21 mld EUR rocznie w latach 2012–2021 (roczne sprawozdanie dotyczące jednolitego rynku z 2023 r., s. 18).

³⁰ Aby wzmocnić odporność transportu UE w czasach kryzysu, Komisja przyjęła komunikat „Plan awaryjny dla transportu” (COM(2022)211 final). Zob. również Plan działania na rzecz mobilności wojskowej 2.0: https://defence-industry-space.ec.europa.eu/action-plan-military-mobility-20_en

Po początkowym okresie, w którym organy krajowe w sposób jednostronny i nieskoordynowany tworzyły bariery dla swobodnego przepływu towarów, usług i osób, mające poważny wpływ na działalność gospodarczą, Komisja – przy wsparciu państw członkowskich – podjęła działania, aby usunąć te bariery za pomocą inicjatyw takich jak uprzywilejowane korytarze. UE utrzymała w pełni otwarte łańcuchy dostaw ze światem, opierając się na dobrze prosperującym przemyśle, który od dziesięcioleci czerpie korzyści z jednolitego rynku, oraz łącząc siły i zdolności w całej Europie – od dużych przedsiębiorstw po wysoce innowacyjne i konkurencyjne MŚP.

Z tych kryzysów i osiągnięć wyciągnięto niezbędne wnioski polityczne. Komisja ustanowiła **Urząd ds. Gotowości i Reagowania na Stany Zagrożenia Zdrowia (HERA)**, aby w przyszłości lepiej wykrywać transgraniczne stany zagrożenia zdrowia, zapobiegać im i reagować na nie. Komisja przedstawiła również wniosek dotyczący nowego **nadzwyczajnego instrumentu jednolitego rynku**, aby zagwarantować, że w przyszłej sytuacji kryzysowej jednolity rynek pozostanie otwarty i sprawiedliwy oraz będzie nadal zapewniał dostępność wyrobów i usług, których ludzie i przedsiębiorstwa potrzebują najbardziej. Ogólnie rzecz biorąc, UE zwiększyła swoją gotowość na wszystkich szczeblach na wypadek sytuacji nadzwyczajnej dzięki Unijnemu Mechanizmowi Ochrony Ludności³¹. Ponadto zapewnienie odporności jednolitego rynku wymaga skoordynowanego podejścia na szczeblu UE wobec rosnących zagrożeń transgranicznych, zwłaszcza w odniesieniu do sektorów krytycznych i infrastruktury krytycznej. Podejście to jest opracowywane i wdrażane w ramach unii bezpieczeństwa³².

Odporność zwiększa się również dzięki lepszej gotowości. Komisja opracowała **system wczesnego ostrzegania (system monitorowania SCAN)**³³, którego zadaniem jest dostarczanie dowodów na potrzeby polityki. Wykorzystuje się w nim dane celne w czasie zbliżonym do rzeczywistego i bada się anomalie w ilościach i cenach w celu ujawnienia wczesnych oznak zakłóceń w łańcuchu dostaw. Inne możliwe czynniki to m.in. nadmierna koncentracja przywozu niektórych towarów z ograniczonych źródeł zagranicznych, istnienie – w kontekście krytycznych czynników produkcji – globalnych pojedynczych punktów awarii wynikających ze strategicznych zależności lub oznaki ograniczonej zdolności produkcyjnej przemysłu UE. **Akt w sprawie czipów**³⁴, **zaproponowany w 2022 r.**, oraz wniosek dotyczący **uropejskiego aktu w sprawie surowców krytycznych**³⁵, przyjęty równoległe z niniejszym komunikatem, przyczynią się odpowiednio do przełożenia światowej klasy badań UE na wiodącą pozycję w przemyśle dzięki inwestowaniu w przemysł europejski i promowaniu partnerstw międzynarodowych, a także do ustanowienia ram

³¹ https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/eu-civil-protection-mechanism_en.

³² [Np. dyrektywa w sprawie odporności podmiotów krytycznych \(dyrektywa \(UE\) 2022/2557\)](#).

³³ Zob. system monitorowania SCAN (Supply Chain Alert Notification – system powiadamiania o zgłoszeniach ostrzegawczych w łańcuchach dostaw), który służy wprowadzeniu tego podejścia, oraz aplikacja pilotażowa dotycząca fotowoltaiki: https://single-market-economy.ec.europa.eu/publications/scan-supply-chain-alert-notification-monitoring-system_en.

³⁴ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego ramy dotyczące środków na rzecz wzmocnienia europejskiego ekosystemu półprzewodników (akt w sprawie czipów), COM(2022) 46 final.

³⁵ COM(2023) 160.

służących poprawie dostępu do surowców na jednolitym rynku, zwiększeniu europejskich zdolności i dywersyfikacji zewnętrznych źródeł surowców.

W **Planie przemysłowym Zielonego Ładu na miarę epoki neutralności emisyjnej**³⁶ określono wyzwania, przed którymi obecnie stoi przemysł europejski, i zaproponowano w związku z nimi dalsze środki na rzecz promowania przemysłu neutralnego emisyjnie. W ramach tego planu Komisja zaproponowała **akt w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie**³⁷ oraz przyjęła **tymczasowe ramy pomocy państwa w sytuacjach kryzysowych i w okresie transformacji**³⁸, w których określiła ukierunkowane, tymczasowe i proporcjonalne środki mające na celu przyspieszenie przejścia Europy na gospodarkę neutralną emisyjnie, a jednocześnie unikanie rozdrobnienia jednolitego rynku. Ponadto, jak zapowiedziano w Planie przemysłowym Zielonego Ładu, przed latem 2023 r. Komisja zamierza zaproponować utworzenie Europejskiego Funduszu na rzecz Suwerenności w celu zachowania europejskiej przewagi w zakresie kluczowych i powstających technologii, które są istotne z punktu widzenia transformacji ekologicznej i cyfrowej, a także w celu zapewnienia spójności oraz zachowania integralności jednolitego rynku.

2.4. Jednolity rynek jako czynnik przyciągający i atut geopolityczny na arenie międzynarodowej

Korzyści płynące z jednolitego rynku są jednym z głównych elementów **ogólnej atrakcyjności UE jako bieguna bezpieczeństwa, stabilności i wartości wolnorynkowych**. UE odpowiada za około 14 % światowego handlu towarami³⁹. Poza kolejnymi rozszerzeniami, do których doszło w latach 1973–2007, w latach 90. XX wieku Islandia, Liechtenstein i Norwegia postanowiły wspólnie z UE ustanowić Europejski Obszar Gospodarczy, wskutek czego cztery podstawowe wolności jednolitego rynku rozszerzono na te państwa. Wiele państw na Bałkanach Zachodnich i wschodniego sąsiedztwa pragnie związać swoją przyszłość z Unią i jej jednolitym rynkiem. UE jest mocno zaangażowana we wspieranie Bałkanów Zachodnich na ich drodze do UE.

UE wykorzystuje również wszelkie możliwości dalszej integracji Ukrainy z jednolitym rynkiem, np. przez przyłączenie jej do unijnej sieci elektroenergetycznej, zawieszenie ceł przywozowych na ukraiński wywóz do UE, tworzenie korytarzy solidarnościowych w celu usprawnienia przepływu towarów i osób oraz włączenie Ukrainy do europejskiej strefy korzystania z telefonu za granicą tak jak w kraju. Komisja skoncentruje się wraz z Ukrainą na uzgodnionych działaniach priorytetowych⁴⁰, w tym w obszarach udzielania zamówień publicznych, normalizacji, współpracy przemysłowej, barier technicznych w handlu i oceny zgodności⁴¹, aby lepiej zintegrować Ukrainę z jednolitym rynkiem. Podobne wysiłki

³⁶ COM(2023) 62.

³⁷ COM(2023) 161.

³⁸ [Tymczasowe ramy kryzysowe i przejściowe \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/en/press-operations/infographic-116236.attachments).

³⁹ https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/key-facts-and-figures/economy_pl.

⁴⁰ Plan działań priorytetowych na rzecz skuteczniejszego wdrażania pogłębionej i kompleksowej umowy o wolnym handlu między UE a Ukrainą.

⁴¹ Komisja przygotowuje grunt pod zawarcie z Ukrainą układu w sprawie oceny zgodności i zatwierdzania produktów przemysłowych. Komisja jest również zaangażowana w prace przygotowawcze z Mołdawią i ma

podejmowane są na potrzeby podobnej integracji Mołdawii. UE włącza również Ukrainę i inne kraje należące do Partnerstwa Wschodniego do szeregu kluczowych programów UE, takich jak Program na rzecz jednolitego rynku⁴².

Jednolity rynek jest również siłą projekcji, **dźwignią geopolityczną**, która wzmacnia pozycję i wpływ UE na świecie. Stanowi on gospodarczy trzon międzynarodowej dyplomacji UE. Ten globalny wpływ ma kluczowe znaczenie w świetle zmian geopolitycznych na przestrzeni ostatnich 30 lat oraz nasilonej globalnej konkurencji z innymi gospodarkami obejmującymi kontynenty. Na przykład w czasie pandemii szybkie opracowanie i zatwierdzenie szczepionek w ramach rygorystycznego unijnego systemu dotyczącego leków⁴³ dało UE potężną platformę pomocną w walce z COVID-19 w skali globalnej.

Wielkość i atrakcyjność jednolitego rynku UE często sprawiają, że przedsiębiorstwa decydują się na stosowanie unijnych przepisów i norm w swojej globalnej działalności. Dzięki temu UE mogła przyczynić się do globalnego dobrobytu i do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju – dzięki zrównoważonemu wzrostowi gospodarczemu, wysokiemu poziomowi ochrony socjalnej, poszanowaniu prywatności i praw podstawowych⁴⁴ oraz silnej ochronie środowiska i praw człowieka.

Szczególnym sukcesem w tym względzie jest **europejski system normalizacji**, przy czym szczególną rolę odgrywają zharmonizowane normy europejskie, które umożliwiają podmiotom gospodarczym wykazanie zgodności z prawem UE za pomocą jednej normy na całym jednolitym rynku. Zgodnie z najnowszą strategią UE w zakresie normalizacji⁴⁵ normy odgrywają ważną rolę w transformacji cyfrowej i ekologicznej oraz mogą zapewnić UE rolę światowego lidera, zwłaszcza w odniesieniu do technologii strategicznych. Normy mogą również przyczynić się do powstania bardziej integracyjnego społeczeństwa dzięki zapewnieniu dostępności szeregu produktów i usług codziennego użytku. Normy międzynarodowe odgrywają również ważną rolę nie tylko w usuwaniu barier technicznych w handlu, lecz także w ułatwianiu unijnym przedsiębiorstwom dostępu do rynku międzynarodowego. Wraz z rosnącą geopolityczną rolą norm większe zaangażowanie UE w proces opracowywania norm międzynarodowych ma również kluczowe znaczenie dla ochrony wartości i interesów UE. W tym celu Komisja prowadzi dialog strategiczny z kluczowymi partnerami handlowymi, takimi jak Stany Zjednoczone, Japonia czy Indie.

Stwarzając możliwości dla unijnych przedsiębiorstw za granicą, prezentując unijne zasady i wartości, łącząc UE z ośrodkami wzrostu na całym świecie, zapewniając potrzebne nakłady oraz wspierając innych w osiąganiu celów zrównoważonego rozwoju, jednolity rynek

zamiar rozpocząć negocjacje dotyczące układu w sprawie oceny zgodności i zatwierdzania produktów przemysłowych.

⁴² Aby wzmocnić jednolity rynek w praktyce, przyjęto znaczący pakiet finansowania w wysokości 4,2 mld EUR – Program na rzecz jednolitego rynku – mający wesprzeć szereg działań, od poprawy nadzoru rynku po zapewnienie społeczeństwu i przedsiębiorstwom wsparcia w rozwiązywaniu problemów, wspieranie konkurencyjności MŚP i poprawę bezpieczeństwa żywności.

⁴³ [Szczepionki przeciwko COVID-19 | Europejska Agencja Leków \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/health/european_medicines_agency).

⁴⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych, RODO).

⁴⁵ „Strategia UE w zakresie normalizacji – Ustanowienie światowych norm na rzecz odpornego, ekologicznego i cyfrowego jednolitego rynku UE”, COM(2022) 31.

sprawił, że UE stała się potęgą handlową. UE jest największym partnerem handlowym dla 53 krajów na całym świecie, które łącznie odpowiadają za 48 % światowego PKB. **Jednolity rynek daje możliwość zagwarantowania, że otwartość UE idzie w parze z poszanowaniem przepisów UE**, na przykład przez przeciwdziałanie zakłóceniom powodowanym przez zagraniczne subsydia⁴⁶, uniemożliwianie przywozu towarów wytwarzanych z wykorzystaniem pracy przymusowej⁴⁷ lub praktyk niezrównoważonych pod względem środowiskowym/społecznym. Ponadto zdolność UE do korzystania z narzędzi gospodarczych, takich jak sankcje i środki ograniczające, aby utrzymać międzynarodowy porządek oparty na zasadach, zależy od dobrze funkcjonującego jednolitego rynku, który odgrywa kluczową rolę w gospodarce światowej.

3. DALSZE DZIAŁANIA – DALSZA INTEGRACJA JEDNOLITEGO RYNKU

Rocznice są okazją nie tylko do spojrzenia wstecz na dotychczasowe osiągnięcia, lecz także do określenia oczekiwań i celów na przyszłość. W szybko zmieniającym się otoczeniu należy kontynuować starania na rzecz poprawy egzekwowania przepisów dotyczących jednolitego rynku oraz zapewnienia współodpowiedzialności za jednolity rynek na szczeblu unijnym i krajowym. W razie potrzeby należy również nadal dostosowywać przepisy do nowych produktów, usług i modeli biznesowych, które przyczynią się do transformacji ekologicznej i cyfrowej.

W pełni funkcjonujący jednolity rynek stanowi niezbędny fundament długoterminowej konkurencyjności UE. W komunikacie Komisji w sprawie konkurencyjności, opublikowanym wraz z niniejszym komunikatem⁴⁸, określa się działania mające na celu zapewnienie przewidywalnych, spójnych i uproszczonych **ram regulacyjnych sprzyjających** długoterminowej konkurencyjności, a także zapewnienie dostępności umiejętności potrzebnych do transformacji ekologicznej i cyfrowej oraz wzrostu gospodarczego, a także przyspieszenie i poprawę dostępu do finansowania.

W przyszłości Komisja będzie współpracowała ze wszystkimi szczeblami sprawowania rządów i wszystkimi zainteresowanymi stronami w celu wykorzystania w pełni potencjału jednolitego rynku, tak aby stał się on solidną podstawą długoterminowej trwałej konkurencyjności. W tym kontekście w niniejszym komunikacie skoncentrowano się na dwóch kluczowych obszarach dalszych działań:

- **egzekwowaniu obowiązujących przepisów dotyczących jednolitego rynku i usuwaniu barier na szczeblu państw członkowskich**, w szczególności barier w transgranicznym świadczeniu usług, oraz w ekosystemach przemysłowych

⁴⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2560 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie subsydiów zagranicznych zakłócających rynek wewnętrzny.

⁴⁷ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zakazu produktów wytwarzanych z wykorzystaniem pracy przymusowej na rynku unijnym, COM(2022) 453 final.

⁴⁸ COM(2023) 168.

o największym potencjale integracji gospodarczej (handel detaliczny, budownictwo, turystyka, usługi dla przedsiębiorstw i sektor energii odnawialnej);

- dalszym **wspieraniu ekologicznego i cyfrowego wymiaru** jednolitego rynku jako źródła innowacji, wzrostu i konkurencyjności.

3.1. Egzekwowanie przepisów dotyczących jednolitego rynku i usuwanie barier na szczeblu państw członkowskich

Ludzie i przedsiębiorstwa mogą w pełni korzystać z jednolitego rynku tylko wtedy, gdy przepisy UE są prawidłowo wdrażane i egzekwowane⁴⁹. Zapewnienie prawidłowego codziennego wdrażania przepisów dotyczących jednolitego rynku jest wspólnym obowiązkiem Komisji i państw członkowskich. Prawidłowe stosowanie przepisów zależy w szczególności od pracy organów krajowych nad zapewnianiem ich pełnej skuteczności.

Prawidłowa i terminowa transpozycja prawa Unii ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia, aby przepisy dotyczące jednolitego rynku osiągały zamierzone skutki. Średni deficyt transpozycji dyrektyw dotyczących jednolitego rynku⁵⁰ obecnie przekracza próg 1 % ustalony przez Radę Europejską w marcu 2007 r. Tylko pięć państw członkowskich osiągnęło uzgodniony cel (zob. wykres 3). Dyrektywy należy również prawidłowo transponować i stosować w praktyce, zwracając szczególną uwagę na nieuzasadnione występowanie zjawiska „gold-plating”. W tym obszarze państwa członkowskie muszą znacznie poprawić sytuację (zob. wykres 4).

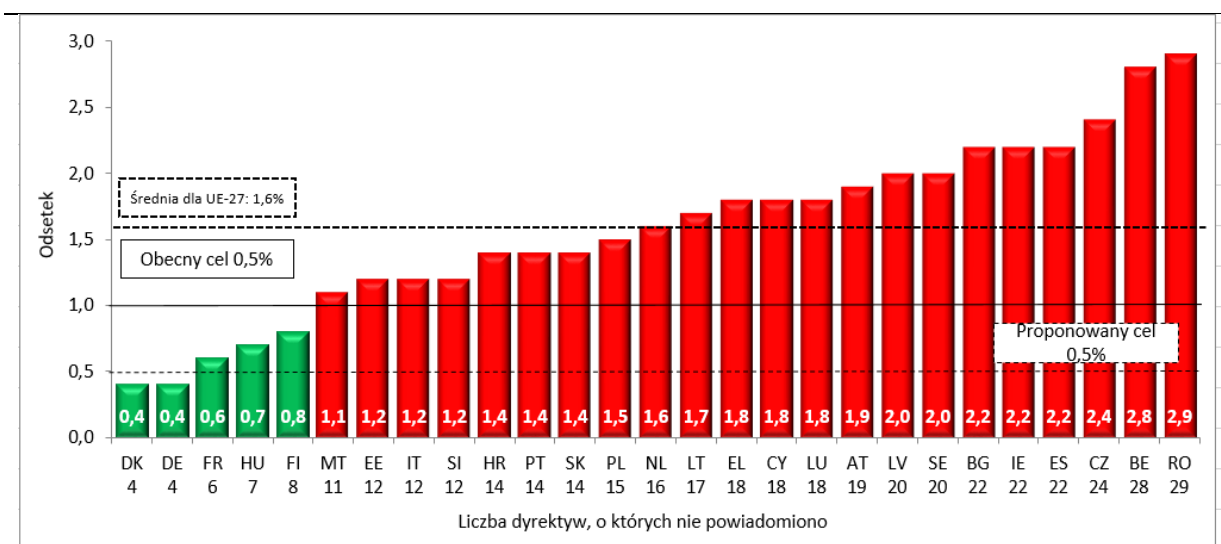
Wykres 3: Deficyt transpozycji w państwach członkowskich według stanu na 10 grudnia 2021 r.⁵¹

⁴⁹ Zob. również niedawny komunikat Komisji „Egzekwowanie prawa Unii na rzecz Europy, która spełnia swoje zadania” (COM(2022) 518 final).

⁵⁰ [Tabela wyników jednolitego rynku z 2022 r.](#)

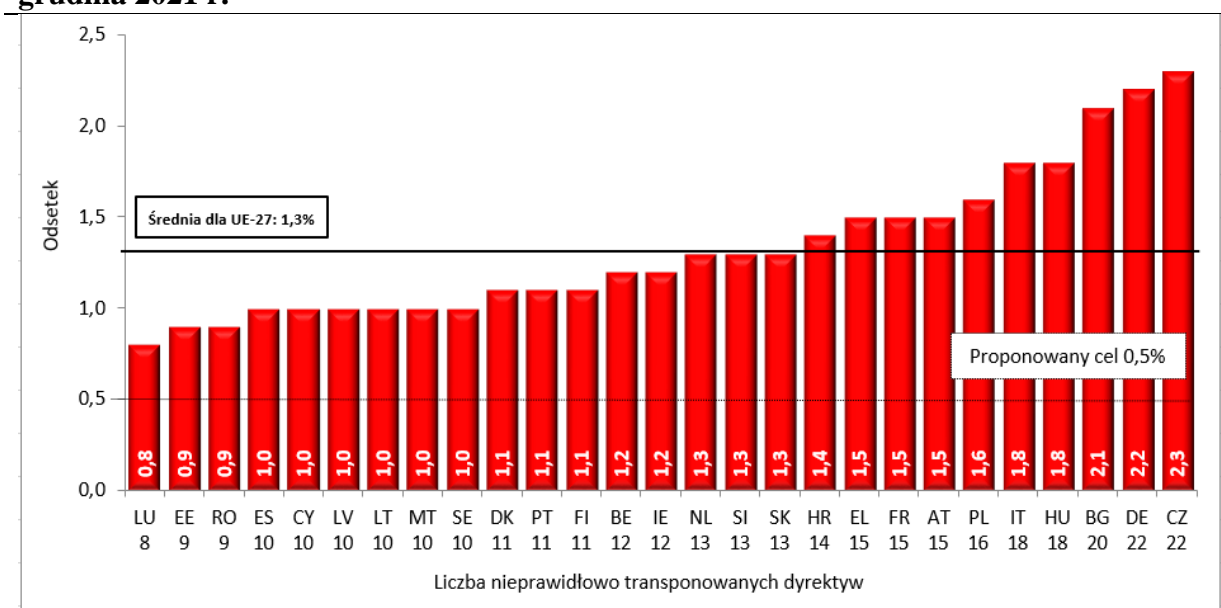
W analizie tej uwzględniono 997 dyrektyw i 5 669 rozporządzeń służących zapewnieniu funkcjonowania jednolitego rynku, które obowiązywały 1 grudnia 2021 r.

⁵¹ Szczegółowe informacje na temat celów dotyczących deficytu w zakresie egzekwowania – zob. przypisy 65–68.

Źródło: tabela wyników jednolitego rynku⁵².

Wykres 4: Wskaźnik braku zgodności państw członkowskich według stanu na 10 grudnia 2021 r.

Źródło: tabela wyników jednolitego rynku⁵³.

Nie istnieje uniwersalne podejście, które pozwoliłoby w pełni wykorzystać potencjał przepisów dotyczących jednolitego rynku, ale we wszystkich przypadkach do skutecznego zarządzania jednolitym rynkiem potrzebne są silna kultura przestrzegania przepisów oraz duch partnerstwa. Komisja zobowiązuje się do współpracy z państwami członkowskimi na odpowiednim szczeblu administracji w celu wspierania i promowania ambitnego wdrażania przepisów dotyczących jednolitego rynku. W ramach uzupełnienia współpracy Komisja nadal będzie prowadziła rygorystyczną politykę egzekwowania prawa w celu zapewnienia, aby

⁵² [Tabela wyników jednolitego rynku z 2022 r.](#)

⁵³ [Tabela wyników jednolitego rynku z 2022 r.](#)

wspólnie uzgodnione przepisy UE były również prawidłowo stosowane zbiorowo przez wszystkie państwa członkowskie.

Komisja stosuje **strategiczne podejście do egzekwowania przepisów** i skutecznie wdraża swój plan działania dotyczący egzekwowania przepisów jednolitego rynku z 2020 r.⁵⁴, koncentrując się na kwestiach kluczowych. Obejmuje to zapewnienie swobody przedsiębiorczości, swobodnego przepływu wyrobów i usług, w tym mobilności specjalistów w celu zniwelowania niedoboru wykwalifikowanej siły roboczej, zapewnienie, aby przepisy dotyczące zamówień publicznych umożliwiały przedsiębiorstwom konkutowanie na całym jednolitym rynku, a fundusze publiczne były efektywnie wykorzystywane, przeciwdziałanie nieuczciwym praktykom płatniczym i opóźnieniom w płatnościach oraz egzekwowanie norm europejskich z korzyścią dla obywateli i przedsiębiorstw.

W lutym 2023 r. Komisja przyjęła 24 decyzje w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, aby usunąć bariery na jednolitym rynku usług i ułatwić przedsiębiorstwom działalność w UE⁵⁵. Jednocześnie zdecydowane działania Komisji w zakresie egzekwowania przepisów umożliwiły zamknięcie 18 postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego ze względu na realną poprawę sytuacji na jednolitym rynku usług.

Nieuzasadnione bariery powstają wtedy, gdy prawo krajowe jest sprzeczne z przepisami dotyczącymi jednolitego rynku lub gdy przepisy te są w sposób niepełny lub niewystarczający wdrożone lub stosowane na szczeblu krajowym, w tym wskutek praktyk administracyjnych stosowanych przez organy krajowe. Bariery te utrudniają przedsiębiorstwom rozwój, utrzymanie konkurencyjności oraz wykorzystanie transformacji ekologicznej i cyfrowej.

Niektóre rodzaje barier okazały się trwałe: 60 % barier, które przedsiębiorstwa obecnie zgłaszają, jest tego samego rodzaju, co zgłoszone 20 lat temu⁵⁶. Wiele z tych barier ma związek zarówno z **przepisami krajowymi, jak i z praktykami administracyjnymi**, którymi w pierwszej kolejności muszą zająć się bezpośrednio państwa członkowskie. Bariery potwierdzone przez zainteresowane strony obejmują złożoność procedur krajowych i brak informacji na ich temat, nieproporcjonalne wymogi krajowe w dziedzinie usług, w tym w zakresie mobilności specjalistów, uciążliwe wymogi administracyjne dotyczące delegowania pracowników oraz trudności związane z opodatkowaniem w kontekście transgranicznym. Wielu takich barier nie można usunąć w drodze harmonizacji prawnej, w związku z czym głównym celem pozostaje ograniczenie przeszkód na szczeblu krajowym. Instrument Wsparcia Technicznego pomaga państwom członkowskim w usprawnianiu administracji publicznej i tworzeniu sprzyjającego otoczenia biznesowego.

Usługi mają szczególne znaczenie dla gospodarki UE. Odpowiadają one za około 70 % PKB UE i 73 % całkowitego zatrudnienia. Usługi obejmują szeroki zakres sektorów i wiele różnych rodzajów działalności. W niektórych sektorach swobodny przepływ usług

⁵⁴ Jak opisano w załączniku 1: Podsumowanie realizacji planu działania dotyczący egzekwowania przepisów jednolitego rynku z 2020 r., [roczne sprawozdanie dotyczące jednolitego rynku za 2023 r.](#) Zrealizowano lub rozpoczęto wszystkie działania w ramach długofalowego planu działania na rzecz lepszego wdrażania i egzekwowania przepisów dotyczących jednolitego rynku .

⁵⁵ [Swobodny przepływ usług: Komisja podejmuje działania \(europa.eu\)](#).

⁵⁶ Zob. „[30 years of single market – taking stock and looking ahead](#)” [„30 lat jednolitego rynku - podsumowanie i spojrzenie w przyszłość”], Komisja Europejska, 2022.

funkcjonuje dobrze dzięki technologiom cyfrowym i zharmonizowanym przepisom. Inne nadal są głównie rynkami krajowymi, czasami ze względu na nieodłączne cechy danej usługi (np. regionalne lub krajowe preferencje rynkowe). Tam, gdzie istnieje możliwość większej integracji usług, bariery są zazwyczaj związane z **regulacjami krajowymi** w obszarze usług dla przedsiębiorstw, restrykcyjnymi wymogami dotyczącymi zezwoleń w obszarze handlu detalicznego, wymogami regulacyjnymi i administracyjnymi, które komplikują transgraniczne świadczenie usług budowlanych oraz ograniczeniami w turystyce zarówno w odniesieniu do transgranicznego świadczenia usług, jak i w odniesieniu do wymogów dotyczących usług zakwaterowania.

Ścisła współpraca między państwami członkowskimi i Komisją oraz wymiana informacji, a także wymiana poglądów, zwłaszcza na forum Rady ds. Konkurencyjności, odgrywają ważną rolę w skutecznym wdrażaniu przepisów dotyczących jednolitego rynku, zapobieganiu naruszeniom prawa UE od samego początku oraz unikaniu naruszeń prawa UE.

Z prac powołanej w 2020 r. **Grupy Zadaniowej ds. Egzekwowania Przepisów dotyczących Jednolitego Rynku (SMET)**⁵⁷ wynika, że współpraca między państwami członkowskimi a Komisją ma istotną wartość pod względem usuwania konkretnych barier, które unijne przedsiębiorstwa napotykać na jednolitym rynku. Wspólne i intensywne prace na tym innowacyjnym forum są ukierunkowane na upraszczanie ram regulacyjnych i zmniejszanie barier administracyjnych w określonych obszarach. Na przykład w ramach SMET państwa członkowskie uzgodniły uproszczenie ograniczeń dla specjalistów i przedsiębiorstw świadczących tymczasowe usługi transgraniczne oraz – na podstawie dobrych praktyk – zniesienie uprzednich kontroli kwalifikacji w przypadku 247 zawodów, a także dokonanie przeglądu i ograniczenie wymogów administracyjnych i wymogów dotyczących dokumentów.

SMET wskazał również ponad 80 najbardziej palących barier utrudniających sprawne i szybkie udzielanie pozwoleń na budowę instalacji wiatrowych i fotowoltaicznych. Mając na uwadze, że w sektorze produkcji energii ze źródeł odnawialnych działa 50 000 MŚP, usunięcie tych barier ułatwi zrównoważony wzrost gospodarczy. Zwiększy to również atrakcyjność UE jako miejsca inwestycji, a także będzie stanowić uzupełnienie wniosku dotyczącego aktu w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie, który to akt służy ułatwieniu i przyspieszeniu inwestycji w projekty produkcji technologii neutralnych emisyjnie, tak aby znacznie zwiększyć produkcję paneli fotowoltaicznych, turbin wiatrowych i innych czystych technologii energetycznych w Europie. Istniejące ramy prawne dotyczące wydawania zezwoleń na budowę instalacji wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych (oparte na dyrektywie w sprawie energii odnawialnej) zostaną wkrótce uzupełnione o te przepisy w odniesieniu do zharmonizowanych ram prawnych, aby usprawnić również wydawanie zezwoleń na nowe zakłady przemysłowe wytwarzające takie technologie, w tym na projekty w skali gigafabryki. Komisja ponownie podkreśla istotną wartość SMET jako narzędzia współpracy z państwami członkowskimi w zakresie usuwania barier na jednolitym rynku i w związku z tym liczy na ciągłe wspólne starania służące osiągnięciu konkretnych rezultatów w tych ramach.

⁵⁷ https://single-market-economy.ec.europa.eu/news/single-market-task-force-continues-tackle-barriers-single-market-2022-11-29_en

Dalsze **ustrukturyzowane zaangażowanie zainteresowanych stron z sektora przedsiębiorstw**, w tym w kontekście forum przemysłowego⁵⁸, Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości, sieci pełnomocników ds. MŚP i sieci klastrów, ma również kluczowe znaczenie dla lepszego zrozumienia barier, które podmioty te napotykają. W pracach tych uwzględnione zostaną prace analityczne, takie jak roczne sprawozdanie dotyczące jednolitego rynku i sprawozdanie roczne SMET. **Tabela wyników jednolitego rynku** stanowi przydatne narzędzie dla wszystkich zainteresowanych stron, umożliwiające zrozumienie utrzymujących się barier i opracowanie działań, by je usunąć. **Komisja będzie uważnie monitorować** wybrane wskaźniki z **tabeli wyników jednolitego rynku i innych istotnych źródeł powiązanych z egzekwowaniem przepisów i otoczeniem biznesowym**, takie jak deficyt transpozycji i wskaźniki braku zgodności, udzielanie zamówień publicznych, opóźnienia w płatnościach ze strony organów publicznych oraz dostępność cyfrowych usług publicznych, a także wskaźniki opracowane w zaleceniach dotyczących reform w obszarze zawodów regulowanych.⁵⁹

Należy w pełni wykorzystać istniejące instrumenty współpracy na potrzeby dalszej poprawy proaktywnego i praktycznego rozwiązywania problemów jednolitego rynku dla obywateli i przedsiębiorstw, w tym **do podjęcia pilnych działań przez państwa członkowskie w celu zapewnienia, aby krajowe ośrodki SOLVIT⁶⁰** dysponowały wystarczającymi i odpowiednimi zasobami ludzkimi. Szczególnie skuteczna w zapobieganiu konfliktom z przepisami dotyczącymi jednolitego rynku okazała się kontrola środków krajowych przed ich przyjęciem. W 2021 r. SOLVIT zdołał rozstrzygnąć ponad 2 000 spraw⁶¹, przy czym średni wskaźnik rozstrzygniętych spraw wyniósł 87 %.

Mechanizm powiadamiania w ramach **dyrektywy w sprawie przejrzystości na jednolitym rynku⁶²** stał się rzeczywistym narzędziem zapobiegania, wzmacniającym dialog i współpracę między państwami członkowskimi a Komisją na wczesnym etapie, na przykład w odniesieniu do transportu niskoemisyjnego lub recyklingu i ograniczenia ilości odpadów.

⁵⁸ Forum przemysłowe skupia państwa członkowskie, przedsiębiorstwa każdej wielkości, związki zawodowe i przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego, stanowi forum konsultacyjne dla zainteresowanych stron i prezentuje stan europejskiej konkurencyjności. Forum to polega również na specjalnej grupie zadaniowej, która zajmuje się oceną stanu jednolitego rynku. Forum aktywnie uczestniczy również w wyznaczaniu ścieżek transformacji, przy czym uwzględnia się również wyzwania regulacyjne związane z dwojaką transformacją i odpornością europejskiego przemysłu. Forum działa jako forum dyskusyjne, ale stanowi również źródło informacji na temat problemów, z którymi boryka się przemysł, oraz sposobów ich rozwiązania. Forum zbiera się na posiedzeniach plenarnych 2–3 razy w roku, ostatnio 7 marca 2023 r.

⁵⁹ Według tabeli wyników jednolitego rynku najnowszy wynik pod względem świadczenia cyfrowych usług publicznych dla przedsiębiorstw był bardzo wysoki (około 80 lub więcej) w dwóch trzecich państw członkowskich. Natomiast w 2022 r. w przypadku 19 z 27 państw członkowskich odnotowano większe opóźnienia w płatnościach ze strony organów publicznych niż w 2019 r. Ogółem wskaźniki dotyczące zamówień publicznych wskazują na stabilną sytuację z niewielką poprawą. W szeregu państw członkowskich istnieje jednak pole do dalszych postępów w takich obszarach, jak udział zamówień publicznych z jednym oferentem oraz udział zamówień udzielanych bezpośrednio. Jeśli chodzi o zawody regulowane, tabela wyników wskazuje na niewielkie – o ile w ogóle się pojawiły – postępy w latach 2007–2021 w zakresie ograniczania barier regulacyjnych utrudniających wejście na rynek i wykonywanie zawodów. Najbardziej chronionym zawodem na jednolitym rynku pozostają usługi prawne.

⁶⁰ Krajowe centra SOLVIT – Komisja Europejska (europa.eu).

⁶¹ SOLVIT's Helping Hand in the Single Market: celebrating 20 years [Pomocna dłoń SOLVIT na jednolitym rynku: świętujemy 20 lat] https://ec.europa.eu/solvit/docs/2022/anniversary_report_web_en.pdf.

⁶² [Dyrektywa w sprawie przejrzystości jednolitego rynku – EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

Aby poprawić zgodność z przepisami dotyczącymi jednolitego rynku, Komisja zamierza **uprościć obowiązki państw członkowskich w zakresie powiadamiania dzięki ustanowieniu jednego punktu przyjmowania powiadomień** dotyczących jednolitego rynku. Podczas gdy obecnie państwa członkowskie muszą korzystać z różnych narzędzi powiadamiania, ustanowionych na mocy różnych aktów prawnych dotyczących jednolitego rynku, pojedynczy punkt przyjmowania powiadomień umożliwi państwom członkowskim przekazanie wszystkich powiadomień w jednym miejscu.

W obszarze usług Komisja rozpoczyna również priorytetowy proces usuwania wspólnie **z państwami członkowskimi barier w swobodnym przepływie usług w ekosystemach przemysłowych o dużym udziale usług**, które to ekosystemy nie osiągnęły swojego potencjału w zakresie handlu transgranicznego. Ekosystemy te obejmują w szczególności budownictwo, sprzedaż detaliczną, turystykę i usługi dla przedsiębiorstw.

Wiele barier jest niezamierzonych – często wynikają one z różnych sposobów działania, powstania w różnym czasie w różnych państwach członkowskich, skoncentrowania się na względach krajowych lub lokalnych. Mogą one nie być wyraźnie sprzeczne z Traktatem lub zharmonizowanymi przepisami. Mogą one jednak nadal znacznie utrudniać prowadzenie transgranicznej działalności gospodarczej. Ponadto – pomimo korzyści, jakie wszyscy możemy czerpać z sprawniejszej wymiany – przeszkodą na drodze do wypracowania praktycznych rozwiązań mogą być silne interesy własne, inne bardziej zauważalne politycznie priorytety lub zwykła siła inercji. Komisja, wyposażona w uprawnienia wykonawcze i mająca znaczną siłę sprawczą, nie może być jedynym orędownikiem działającym w interesie jednolitego rynku. Jednolity rynek potrzebuje też wsparcia ze strony administracji krajowych. W związku z tym Komisja proponuje, aby w każdym państwie członkowskim ustanowiono specjalny **Urząd ds. Jednolitego Rynku, którego zadaniem będzie usuwanie barier na jednolitym rynku**. Taki urząd powinien mieć kierownictwo wyższego szczebla i dysponować odpowiednimi zasobami, a jego stałym zadaniem powinno być aktywne poruszanie kwestii problematycznych i proponowanie rozwiązań w ramach krajowego systemu podejmowania decyzji⁶³. Prace realizowane przez urząd stanowiłyby uzupełnienie narzędzi współpracy, takich jak SOLVIT i SMET, i mogłyby przyczynić się w szczególności do usunięcia pozostałych barier dla usług.

Zapobieganie powstawaniu nowych barier handlowych jest niezwykle ważne i ma szczególne znaczenie w sektorze usług, w którym różnorodność przepisów krajowych i silne interesy własne ograniczyły zdolność do osiągnięcia większej integracji na jednolitym rynku. W **dyrektywie usługowej** zobowiązano państwa członkowskie do zapewnienia, aby ich nowo wprowadzane przepisy były uzasadnione i proporcjonalne, konkretnie w odniesieniu do ograniczeń takich jak ograniczenia terytorialne, przepisy dotyczące własności przedsiębiorstw lub stałe taryfy. W dyrektywie tej zobowiązano także państwa członkowskie do powiadamiania Komisji i pozostałych państw członkowskich o takich nowych wymogach.

Ponadto od 2020 r. **dyrektywa w sprawie analizy proporcjonalności** stanowi dla państw członkowskich ramy umożliwiające ocenę i wykazanie, czy ewentualne nowe przepisy krajowe są niedyskryminacyjne i proporcjonalne, przed ich wejściem w życie. Ma ona jednak

⁶³ Jego rola powinna być dostosowana do różnych systemów zarządzania, np. w systemach federalnych lub w systemach charakteryzujących się znaczną decentralizacją.

zastosowanie jedynie do części gospodarki usługowej, a mianowicie do usług świadczonych w ramach zawodów regulowanych. Komisja zamierza wspólnie z państwami członkowskimi zbadać, w jaki sposób najlepiej wykorzystać te ramy w odniesieniu do usług w szerszym ujęciu, a nie tylko w odniesieniu do określonych zawodów. W tym celu Komisja dostosuje narzędzie powiadamiania przewidziane w dyrektywie usługowej i zapewni państwom członkowskim dodatkowe ukierunkowane wytyczne dotyczące stosowania wspomnianych kryteriów proporcjonalności. Przyczyni się to w znacznym stopniu do zapewnienia lepszych i mniej restrykcyjnych regulacji oraz pozwoli uniknąć uciekania się do kosztownego i niepotrzebnie konfrontacyjnego egzekwowania *ex post*.

Duża grupa państw członkowskich rozpoczęła współpracę z Komisją w celu dobrowolnego wprowadzenia **wspólnej deklaracji elektronicznej dla pracowników delegowanych**⁶⁴. Komisja wzywa wszystkie państwa członkowskie, aby dążyły do sfinalizowania prac w tym zakresie do końca 2023 r.

Aby poprawić stosowanie i egzekwowanie przepisów dotyczących jednolitego rynku oraz wywiązać się z wcześniejszych zobowiązań, UE potrzebuje **nowego zobowiązania politycznego** na wszystkich szczeblach⁶⁵. Komisja będzie regularnie **zwracać uwagę organów krajowych odpowiedzialnych za jednolity rynek na rezultaty odnotowywane w tabeli wyników rynku wewnętrznego**, zwłaszcza na forum Rady ds. Konkurencyjności. W ramach dyskusji należy ocenić postępy w osiąganiu celów, wskazać ewentualne dodatkowe działania, które pozwolą poprawić wyniki państw członkowskich w zakresie egzekwowania przepisów dotyczących jednolitego rynku oraz zmniejszyć zbędne i nieproporcjonalne bariery.

Komisja odnosi się do swojego wcześniejszego wezwania skierowanego do państw członkowskich, aby te zobowiązały się do ograniczenia deficytu transpozycji do 0,5 % w przypadku wszystkich dyrektyw⁶⁶ i do 0 % w przypadku dyrektyw, których wdrożenie jest opóźnione o więcej niż dwa lata⁶⁷. Podobnie Komisja nawiązuje do swojego poprzedniego wniosku dotyczącego ograniczenia wskaźnika braku zgodności do 0,5 % w odniesieniu do wszystkich dyrektyw⁶⁸. Ponadto w kontekście spraw dotyczących niedopełnienia obowiązku zgłoszenia krajowych środków transpozycji Komisja zaproponowała cel w postaci terminu 12 miesięcy od wysłania wezwania do usunięcia uchybienia do rozstrzygnięcia sprawy lub

⁶⁴ Do początku 2023 r., po przeprowadzeniu konsultacji i sporządzeniu studium wykonalności, 20 państw członkowskich zgodziło się pracować nad wspólnym formularzem, co zapowiedziano w aktualizacji strategii przemysłowej UE z 2021 r.

⁶⁵ Chodzi o ustanowiony przez Radę Europejską w Brukseli w dniach 8–9 marca 2007 r. cel redukcji deficytu transpozycji do 1 % (odsetek dyrektyw dotyczących jednolitego rynku, których transpozycja nie została jeszcze w pełni zgłoszona Komisji) oraz ustanowiony przez Radę Europejską w Barcelonie w dniach 15–16 marca 2002 r. cel transpozycji polegający na osiągnięciu poziomu 0 % dyrektyw, których wdrożenie opóźnia się o więcej niż dwa lata.

⁶⁶ Cel zmniejszenia deficytu transpozycji do 0,5 % zaproponowany przez Komisję w Akcie o jednolitym rynku, COM(2011) 206.

⁶⁷ Ustanowiony przez Radę Europejską w Barcelonie w dniach 15–16 marca 2002 r. cel transpozycji polegający na osiągnięciu poziomu 0 % dyrektyw, których wdrożenie opóźnia się o więcej niż dwa lata.

⁶⁸ Cele dotyczące zmniejszenia wskaźnika braku zgodności do 0,5 % zaproponowane przez Komisję w Akcie o jednolitym rynku, COM(2011) 206.

przekazania spraw dotyczących uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego do Trybunału Sprawiedliwości⁶⁹.

Na podstawie powyższych elementów **Komisja proponuje wyznaczenie konkretnych celów w zakresie egzekwowania przepisów w celu zmniejszenia zarówno deficytu transpozycji, jak i wskaźnika braku zgodności do 0,5 %**. Proponuje również ustanowienie **punktu odniesienia dla SOLVIT** w celu rozwiązania co najmniej 90 % spraw w ciągu 12 miesięcy w każdym państwie członkowskim. Komisja przedstawi również swoje uwagi na temat postępów w usuwaniu barier na jednolitym rynku w kontekście narzędzi współpracy takich jak SMET.

3.2.Dalsze wspieranie ekologicznego i cyfrowego wymiaru jednolitego rynku

Jednolity rynek będzie miał kluczowe znaczenie dla **transformacji ekologicznej UE i gospodarki o obiegu zamkniętym**. Aby móc zbudować gospodarkę bezemisyjną, Unia musi utrzymać pozycję lidera w dziedzinie czystych technologii i zachować przewagę konkurencyjną w zakresie obniżania emisyjności. Musimy efektywniej wykorzystywać materiały i inne zasoby oraz przejść na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w której podtrzymuje się wartość materiałów w produktach i minimalizuje odpady. Realizowany jest Plan działania dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym, w którym przewidziano ambitne cele w zakresie promowania transformacji ekologicznej i cyfrowej.

Wspólne przepisy mające zastosowanie w całej UE ułatwią przedsiębiorstwom sprostać temu wyzwaniu, a tym samym osiągnięcie naszych celów – również potencjalnie na szczeblu globalnym. **Przepisy dotyczące ekoprojektu na rzecz zrównoważonych produktów** ułatwiają i zwiększają odzyskiwanie i recykling materiałów pochodzących z produktów pod koniec ich cyklu życia, a tym samym minimalizują wytwarzanie odpadów. Dzięki **inicjatywie dotyczącej cyfrowych paszportów produktów** konsumenci i podmioty gospodarcze zyskają łatwy dostęp do informacji na temat zgodności produktów, a także zawartości materiałów z recyklingu i nadających się do recyklingu w produktach.

Unijne ramy zrównoważonego finansowania oferują narzędzia, które pomagają kapitałowi prywatnemu inwestować w zieloną działalność i finansować transformację. Wykaz zrównoważonych rodzajów działalności gospodarczej dostosowanych do potrzeb inwestorów poszukujących czystych technologii i zrównoważonych inwestycji można znaleźć w unijnej systematyce dotyczącej zrównoważonego rozwoju.

Chociaż obecna struktura unijnego rynku energii elektrycznej przez wiele lat zapewniła skuteczny, dobrze zintegrowany rynek, który zachęcał do wprowadzania rozwiązań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych i niskoemisyjnych oraz czystych elastycznych technologii, obecny kryzys energetyczny uwypuklił szereg niedociągnięć, które spowodowały znaczny wzrost cen i zwiększenie rachunków za energię elektryczną dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw. W odpowiedzi na ten kryzys UE przyjęła zestaw narzędzi dotyczący cen energii obejmujący środki mające na celu rozwiązanie problemu wysokich cen (w tym wsparcie dochodu, ulgi podatkowe oraz środki na rzecz oszczędności

⁶⁹ Komunikat Komisji – Prawo Unii: lepsze wyniki dzięki lepszemu stosowaniu, C(2016) 8600.

i magazynowania gazu), a także plan REPowerEU, w którym przewiduje się dalsze środki i finansowanie, aby zwiększyć efektywność energetyczną i ilość energii ze źródeł odnawialnych z myślą o zmniejszeniu zależności od rosyjskich paliw kopalnych. Komisja zaproponowała reformę struktury rynku energii elektrycznej⁷⁰.

Cyfryzacja jest wszechobecna i stanowi część naszego codziennego życia. Jest to kluczowy czynnik napędzający konkurencyjność Unii oraz zapewniający dobrobyt i dobrostan naszych społeczeństw. W **akcie o usługach cyfrowych** i **akcie o rynkach cyfrowych** powierzono Komisji nowe uprawnienia bezpośrednie, dochodzeniowe i wykonawcze, które są już znane w niektórych innych obszarach, takich jak prawo konkurencji lub regulacja systemu finansowego. Komisja zobowiązuje się do wdrożenia wszelkich niezbędnych środków dochodzeniowych i egzekucyjnych oraz do wykorzystania swoich uprawnień nadzorczych względem bardzo dużych platform internetowych i bardzo dużych wyszukiwarek internetowych, a także strażników dostępu, jeżeli nie wywiązują się oni z obowiązków wynikających z aktu o usługach cyfrowych lub aktu o rynkach cyfrowych.

Na całym jednolitym rynku Europejczycy potrzebują dostępu do **niezawodnej, szybkiej i bezpiecznej łączności** w całej Unii, co pozwoli zapewnić wysoki poziom bezpieczeństwa całej infrastruktury krytycznej w UE, w tym łączności elektronicznej i infrastruktury cyfrowej. Równoległe z wnioskiem dotyczącym **aktu w sprawie infrastruktury gigabitowej** przyjętym 23 lutego tego roku Komisja rozpoczęła szeroko zakrojone konsultacje rozpoznawcze na temat przyszłości sektora łączności. W ramach konsultacji zbadano również, w jaki sposób możemy **dążyć do osiągnięcia prawdziwie jednolitego rynku łączności elektronicznej**. Ostatecznie przyniosłoby to korzyści Europejczykom, ponieważ zapewniłoby im lepsze i bardziej przystępne cenowo usługi telekomunikacyjne.

Europejska strategia w zakresie danych z 2020 r. ma na celu stworzenie prawdziwie jednolitego rynku danych, na którym w pełni przestrzega się europejskich przepisów dotyczących prywatności i ochrony danych, a także istnieje jasność prawa co do tego, kto i na jakich warunkach może uzyskać dostęp do danych i z nich korzystać. W lutym 2022 r. Komisja przedstawiła wniosek dotyczący aktu w sprawie danych w celu ustanowienia podstawowych ram zapewniających uczciwość w środowisku cyfrowym, sprzyjających rozwojowi konkurencyjnego rynku danych, otwierających możliwości w zakresie innowacji wykorzystujących potencjał danych oraz zwiększających dostępność danych dla wszystkich. Ogólnym ramom będzie towarzyszyło utworzenie i wzajemne połączenie **wspólnych europejskich przestrzeni danych** w strategicznych sektorach i dziedzinach interesu publicznego.

Jednocześnie z publikacją niniejszego komunikatu **Komisja uruchamia przestrzeń danych dotyczących zamówień publicznych**⁷¹, która zapewni większą dostępność i lepszą jakość danych na potrzeby zamówień publicznych, których łączna wartość wynosi około 2 bln EUR (prawie 13,6 % PKB UE)⁷². Ta przestrzeń danych stworzy równe warunki działania dla

⁷⁰ COM(2023) 148 final.

⁷¹ C(2023) 1696.

⁷² Na chwilę obecną jedynie niewielka część danych, obejmująca zaledwie 20 % wszystkich przetargów, jest dostępna i możliwa do przeszukania w celu analizy w jednym miejscu, tj. w unijnej bazie danych Tenders Electronic Daily (TED). Pozostałe 80 % danych jest natomiast rozproszone w różnych formatach i w wielu systemach w państwach członkowskich.

przedsiębiorstw składających oferty na projekty dotyczące zamówień publicznych w całej UE. Narzędzie to będzie szczególnie pomocne dla MŚP. Pomoże nabywcom publicznym i przedsiębiorstwom poprawić ich strategie inwestycyjne i przetargowe, a także zapewni wszystkim zainteresowanym stronom większą przejrzystość i lepszy stosunek jakości do ceny.

Proponowana **europejska przestrzeń danych dotyczących zdrowia** nie tylko wzmocni pozycję samych pacjentów, ale również umożliwi badania naukowe i innowacje związane ze zdrowiem w skali europejskiej⁷³. Należy również zająć się problemem nadmiernego rozdrobnienia jednolitego rynku produktów farmaceutycznych, tak aby ułatwić obieg produktów leczniczych z korzyścią dla pacjentów w UE.

Po trwających dziesiątki lat dyskusjach jednolity patent ostatecznie stanie się rzeczywistością w czerwcu 2023 r. Oznacza to **długo oczekiwane pogłębienie jednolitego rynku technologii** . Patenty są największym wyrazem praw własności intelektualnej, mającym kluczowe znaczenie dla inwestycji w transformację cyfrową. Symulacje wskazują, że wprowadzenie jednolitego patentu mogłoby spowodować wzrost rocznych bezpośrednich inwestycji zagranicznych w UE o 1,8 mld EUR⁷⁴. Jednolitemu patentowi towarzyszyć będzie reforma patentów niezbędnych do spełnienia normy, zmierzająca do **określenia globalnych standardów licencyjnych** w sposób, który zmaksymalizuje inwestycje w badania i rozwój dokonywane przez posiadaczy i podmioty wdrażające unijne patenty niezbędne do spełnienia normy.

Cyfryzacja w coraz większym stopniu ułatwia Europejczykom korzystanie z praw w zakresie zabezpieczenia społecznego w wymiarze transgranicznym. W 2023 r. Komisja przedstawi inicjatywę dotyczącą **cyfryzacji koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego** w związku z pracami nad projektem pilotażowym w zakresie europejskiego dowodu zabezpieczenia społecznego⁷⁵. Inicjatywa ta ma pokazać, w jaki sposób transformacja cyfrowa w tym obszarze ułatwia Europejczykom korzystanie z praw w zakresie zabezpieczenia społecznego w całej Europie, a tym samym wspiera swobodny przepływ osób i mobilność pracowników. W ramach inicjatywy omówione zostaną postępy w cyfryzacji systemów zabezpieczenia społecznego, główne wyzwania i możliwości oraz powiązania z innymi inicjatywami cyfrowymi, a także zostaną jasno określone cele pośrednie do 2030 r., wspierające długofalową wizję Komisji dotyczącą bardziej interoperacyjnych i wzajemnie połączonych systemów zabezpieczenia społecznego.

UE odgrywa aktywną rolę również w dziedzinie polityki podatkowej, ukierunkowanej na przeciwdziałanie zakłóceniom i zapewnianie dobrego funkcjonowania jednolitego rynku. Na przykład do wzmocnienia jednolitego rynku w znacznym stopniu przyczyni się wniosek

⁷³ [Europejska przestrzeń danych dotyczących zdrowia \(europa.eu\)](https://europa.eu/european-council/en/european-data-space-health).

⁷⁴ <https://www.epo.org/service-support/publications.html?pubid=162#tab3>.

⁷⁵ Dowód ten jest uzupełnieniem systemu elektronicznej wymiany informacji dotyczących zabezpieczenia społecznego (EESSI), który umożliwia wymianę między organami dzięki ułatwianiu interakcji i wymiany między przemieszczającymi się obywatelami, instytucjami zabezpieczenia społecznego i innymi właściwymi organami administracji publicznej (np. inspektoratami pracy i świadczeniodawcami), a tym samym pozwala na weryfikację uprawnień do zabezpieczenia społecznego w czasie rzeczywistym, w tym przez podmioty, które nie mają dostępu do systemu EESSI.

dotyczący **VAT w epoce cyfrowej**⁷⁶, a to za sprawą dalszego uproszczenia obowiązków w zakresie VAT spoczywających na przedsiębiorcach, zwłaszcza na MŚP, oraz za sprawą proponowanego wymogu sprawozdawczości cyfrowej, który zapobiegnie dalszej fragmentacji w UE. Działalność gospodarcza w Europie: ramy opodatkowania dochodu (BEFIT), nad którymi UE obecnie pracuje, wprowadzą w UE jednolity zbiór przepisów dotyczących podatku dochodowego od osób prawnych, a tym samym zapewnią spójne podejście do opodatkowania działalności gospodarczej w całej UE.

Komisja przygotowuje ponadto ambitną **reformę unii celnej**, która przyczyni się do dalszego zacieśnienia współpracy między organami celnymi a organami nadzoru rynku dzięki włączeniu scentralizowanej analizy danych dotyczących zarządzania ryzykiem oraz bardziej kompleksowej i usystematyzowanej wymiany danych z wielu źródeł. Aby przedsiębiorstwa unijne mogły prosperować w obliczu nowych wyzwań geopolitycznych i utrzymać swoje zakłady produkcyjne na jednolitym rynku, niezwykle ważne jest zachowanie jego integralności i umożliwienie producentom konkutowania na równych warunkach z producentami z państw trzecich. Kluczowym celem reformy celnej jest zatem skuteczniejsze i wydajniejsze egzekwowanie przepisów UE na granicach zewnętrznych, w tym zakazów i ograniczeń⁷⁷.

Pomyślnie przejście na zieloną i cyfrową gospodarkę wymaga siły roboczej wyposażonej w niezbędne wykształcenie i umiejętności. Już dziś 77 % przedsiębiorstw twierdzi, że ma trudności ze znalezieniem pracowników posiadających wymagane umiejętności⁷⁸. Kluczowym narzędziem zapewniającym przedsiębiorstwom dostęp do wykwalifikowanych pracowników, kiedy i gdzie tylko ich potrzebują, jest **unijny system mobilności zawodowej**, który działa od 1997 r. i tej pory umożliwił już 800 000 osób wykonywanie zawodu w innym państwie członkowskim. Wprowadzenie w 2013 r. **Europejskiej legitymacji zawodowej i wspólnego testu kształcenia** ułatwiło mobilność, ale tylko w ograniczonej liczbie zawodów. Aby wykorzystać ten potencjał oraz aby przyspieszyć i ułatwić uznawanie kwalifikacji zawodowych w innych państwach członkowskich dla większej liczby osób, Komisja wraz z państwami członkowskimi zbada możliwość szerszego stosowania tych i podobnych narzędzi. Ponadto w 2023 r. Komisja przedstawi **wniosek dotyczący ułatwienia uznawania kwalifikacji obywateli państw trzecich**, aby zwiększyć atrakcyjność jednolitego rynku dla utalentowanych i pracowników z odpowiednimi umiejętnościami spoza UE. Komisja przeprowadzi również pilotażowy projekt związany z Europejskim Certyfikatem Umiejętności Cyfrowych, aby zapewnić minimalny poziom jakości nabywania i podnoszenia kwalifikacji cyfrowych oraz ich uznawania w całej UE. Jednocześnie do 2025 r. UE ukończy prace nad tworzeniem europejskiego obszaru edukacji, co jeszcze bardziej wzbogaci cyfrowy i ekologiczny wymiar systemów edukacji państw członkowskich, umożliwi osobom uczącym się i nauczycielom pracę na całym jednolitym rynku oraz ułatwi współpracę badaczom i uniwersytetom.

⁷⁶ Zob. COM(2022)701 final.

https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation-1/value-added-tax-vat/vat-digital-age_en.

⁷⁷ Innym przykładem ścisłej współpracy organów celnych i organów nadzoru rynku jest przyjęte niedawno rozporządzenie ustanawiające unijne środowisko jednego okienka w dziedzinie ceł, które zapewnia wzajemne połączenie krajowych systemów celnych: rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2399 z dnia 23 listopada 2022 r. ustanawiające unijne środowisko jednego okienka w dziedzinie ceł i zmieniające rozporządzenie (UE) nr 952/2013, Dz.U. L 317 z 9.12.2022, s. 1.

⁷⁸ [Roczne sprawozdanie dotyczące jednolitego rynku z 2023 r.](#), s. 23.

* * *

4. WNIOSKI

Jednolity rynek przynosi gospodarcze, społeczne i geopolityczne korzyści obywatelom, przedsiębiorstwom i całej UE. Choć korzyści te są niekwestionowane, należy kontynuować dalsze wspólne starania w celu **zbadania i znalezienia rozwiązań**, które pozwolą w większym stopniu spożytkować wciąż niewykorzystany potencjał. Jednolity rynek będzie również musiał nadal **dostosowywać się do nowych realiów** otoczenia geopolitycznego, rozwoju technologicznego, transformacji ekologicznej i cyfrowej oraz potrzeby zwiększenia długoterminowej konkurencyjności i produktywności UE.

Utworzenie jednolitego rynku trzydzieści lat temu było owocem wspólnych starań. **Spoglądając w przyszłość**, musimy w dalszym ciągu dążyć do maksymalizacji korzyści płynących z jednolitego rynku w kontekście tych nowych realiów. Po pierwsze, należy ponownie skoncentrować się na usuwaniu barier w obszarach o największym znaczeniu dla całej gospodarki, takich jak usługi, rynki kapitałowe, rynki energii, rynki cyfrowe i rynki danych. Po drugie, działania w zakresie egzekwowania prawa muszą koncentrować się na obszarach o najwyższym niewykorzystanym potencjale, takich jak usługi dla przedsiębiorstw, handel detaliczny, budownictwo i turystyka. Po trzecie, potrzebne są jasne poziomy odniesienia, które pomogą zaradzić deficytom związanym z transpozycją i wdrażaniem przepisów UE, zmniejszyć bariery administracyjne i poprawić otoczenie biznesowe.

Komisja będzie monitorować postępy na podstawie tabeli wyników rynku wewnętrznego i innych odpowiednich źródeł informacji związanych z egzekwowaniem przepisów i otoczeniem biznesowym, a także postępy w ramach SOLVIT i narzędzi współpracy takich jak SMET.

Na podstawie przedstawionych powyżej elementów sprawozdanie Komisji z postępów w **egzekwowaniu i wdrażaniu przepisów dotyczących jednolitego rynku** oraz na temat **usuwania barier na jednolitym rynku** będzie stanowić wkład w **dyskusje w Radzie i Radzie Europejskiej**. Szefowie państw i rządów proszeni są o omawianie istotnych wydarzeń co roku w kontekście wiosennego posiedzenia Rady Europejskiej.

Wszystko to będzie wymagało **wspólnych starań, we współpracy ze wszystkimi podmiotami** – Parlamentem Europejskim, państwami członkowskimi, Komisją, a także przedsiębiorstwami, MŚP i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego – z których każdy ma do odegrania ważną rolę.

Komisja wzywa przywódców, rządy, prawodawców i partnerów społecznych do wykorzystania tej rocznicy utworzenia jednolitego rynku jako **okazji do wzmożenia starań na rzecz zapewnienia, aby jednolity rynek zapewniał korzyści obywatelom**

i przedsiębiorstwom i przynosił jeszcze lepsze rezultaty. Potrzebna jest nieustanna refleksja nad tym, jak rozwijać jednolity rynek przez kolejne 30 lat.